

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 142/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou AK VAVRINČÍK s. r. o., Hurbanova 1, Nové Mesto nad Váhom, IČO 52 619 818, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Filip Vavrinčík, proti postupu Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 62/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. decembra 2021 domáha jej prijatia na konanie vo veci samej v časti porušenia základného práva na osobnú slobodu, základného práva na obhajobu i základného práva na spravodlivý súdny proces, následne navrhuje vydať nález s konštatovaním porušenia základných práv. Navrhuje tiež zrušiť uznesenia Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Tos 60/2021 a č. k. 23 Tos 64/2021 z 2. júna 2021 a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Domáha sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný pre zločin opilstva podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona, do väzby bol vzatý uznesením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 Tp 21/2020 z 24. mája 2020 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 23 Tpo 58/2020 zo 17. júna 2020 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

3. Okresný súd uznesením č. k. 2 T 62/2020 zo 17. mája 2021 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal písomný sľub sťažovateľa ako náhradu za jeho väzbu a podľa § 80

ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ do zápisnice okamžite podal sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil. Súčasne podal námietku, ktorou navrhol vylúčenie zákonnej sudkyne Mgr. Aleny Búlikovej z dôvodu obavy, že už má vytvorený obraz o jeho vine. Zákonná sudkyňa sa však necítila byť zaujatou a „sťažnosti“ nebolo vyhovené (sťažovateľ pravdepodobne myslí uznesenie okresného súdu z 21. mája 2021 o nevyhlásení zákonnej sudkyne podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, pozn.). Sťažovateľ podal „odvolanie“, ktorému krajský súd nevyhovel, nepovažoval výrok zákonnej sudkyne za zaujatý, resp. za vyjadrenie viny pred ukončením dokazovania [sťažovateľ mal pravdepodobne na mysli uznesenie krajského súdu č. k. 23 Tos 64/2021 z 2. júna 2021, ktorým sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 21. mája 2021 bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná, pozn.]. Krajský súd uznesením č. k. 23 Tos 60/2021 z 2. júna 2021 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 17. mája 2021 ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti brojí proti postupu okresného súdu takto:

a) Sudkyňa Mgr. Búliková nekonala podľa zásad spravodlivého procesu. V odôvodnení rozhodnutia vyjadrila názor, že *„Pokiaľ teda obžalovaný argumentoval pri prepustení z väzby tým, že má malé dieťa a teda partnerku ktorá má problémy istým spôsobom ho užiť, to je okolnosť na ktorú bolo potrebné myslieť v čase spáchania skutku keď vedel že má partnerku a dieťa...“*, čím jasne deklarovala, že sťažovateľ spáchal skutok. Došlo k porušeniu zákonom a Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) garantovaných práv sťažovateľa, ktoré už nie je možné konvalidovať. Akékoľvek zdanie o nestrannosti a rozhodovaní na základe zhodnotenia všetkých zabezpečených dôkazov nie je v očiach sťažovateľa udržateľné. Je otázne, ako mohlo byť vyjadrenie vytrhnuté z kontextu, keď sudkyňa toto vyjadrenie ani neviesla do písomného textu odôvodnenia uznesenia a sama sa k nemu *„nepriznala“*.

b) Zákonná sudkyňa svoje rozhodnutie o zotrvaní dôvodov kolúznej väzby odôvodňovala vyjadrením svedka [REDAKOVANÉ], ktorý sa mal obávať sťažovateľa. Takéto vyjadrenie tento svedok nikdy neposkytol do žiadnej zo zápisníc. Dôvody väzby preto sudkyňa opierala o neexistujúci dôkaz, čo je v hrubom rozpore so zásadami spravodlivého súdneho procesu.

c) V postupe okresného súdu v samotnom konaní, ako aj v konaní o prepustenie z väzby sú neprimerané prietahy.

d) Výsledkom tohto postupu je ústavne neakceptovateľný stav, keď došlo k ďalším úkonom trpiacim vadou nezákonnosti, pretože im predchádzal opísaný procesný postup. Porušenie ústavných práv sťažovateľa prehĺbil aj postup Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom, dozorujúci prokurátor mal zabrániť nezákonnému postupu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd totiž na ďalšie konanie môže prijať len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

7. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, ktorý je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný postupovať s odbornou starostlivosťou, dôsledne využívať všetky právne prostriedky, pričom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, II. ÚS 70/2015, III. ÚS 402/2017, II. ÚS 154/2019).

8. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatný najmä § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom (IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016).

9. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, ktorých uplatnenie je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v odôvodnení sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

10. Inak povedané, zákonnou náležitosťou kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom je (okrem iných náležitostí) aj formulácia návrhu rozhodnutia (petit), ktorá musí byť vymedzená presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohla byť prevzatá do výroku rozhodnutia ústavného súdu.

11. Napriek zastúpeniu sťažovateľa advokátom je podaná ústavná sťažnosť poznačená viacerými nedostatkami zákonom ustanovených náležitostí. Sťažovateľ v dôvodoch ústavnej sťažnosti vymenúva viaceré práva a označuje články ústavy a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). V petite ústavnej sťažnosti navrhuje rozhodnúť nálezom, že „*Základné práva sťažovateľa boli porušené.*“. Takáto formulácia petitu je neúplná a nejasná, pretože ústavný súd nemôže vykonávať neobmedzený prieskum a vyhľadávať, či boli porušené základné práva a slobody v niektorom štádiu súdneho konania, ale je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ iba čiastočne vymedzil rozsah označených práv v návrhu výroku uznesenia o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie: „*Prijíma sťažnosť sťažovateľa o porušení je práva na osobnú slobodu... práva na obhajobu... práva na spravodlivý proces.*“ Aj takéto označenie je nejasné v tom, či sťažovateľ brojí proti rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktorým boli porušené jeho základné práva a slobody. Len z odôvodnenia ústavnej sťažnosti je možné vyvodit', že sťažovateľ namieta postup okresného súdu, neuvádza však ani spisovú značku jeho konania.

12. Petit ústavnej sťažnosti okrem toho, že je neúplný a nejasný, je predovšetkým v úplnom rozpore s odôvodnením sťažnosti. Sťažovateľ sa podľa petitu domáha zrušenia uznesení krajského súdu č. k. 23 Tos 60/2021 a č. k. 23 Tos 64/2021 z 2. júna 2021 a vrátenia veci na ďalšie konanie. Zároveň ale sťažovateľ ani len neoznačil krajský súd za porušovateľa základných práv a slobôd a v dôvodoch ústavnej sťažnosti neuvádza konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré by malo zo strany krajského súdu dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť poznačená nedostatkami osobitných náležitostí podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktoré nemožno odstrániť ani výzvou podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Z toho dôvodu musí byť ústavná sťažnosť vo vzťahu k rozhodnutiam krajského súdu odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonných náležitostí.

13. Napriek početným nedostatkom návrhu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania smerujúceho proti okresnému súdu, pretože ani odstránenie nedostatkov by nemohlo viesť k výsledku odlišnému od toho, k akému dospel v rámci uskutočneného materiálneho prieskumu ústavnej sťažnosti.

14. Z textu ústavnej sťažnosti ústavný súd vyvodil, že smeruje primárne proti postupu okresného súdu, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie svojich základných práv (na osobnú slobodu, na obhajobu a na spravodlivý proces). Ústavný súd zdôrazňuje procesnoprávny koncept ochrany základných práv, v zmysle ktorého je postup súdu konzumovaný samotným rozhodnutím. Tento koncept platí v okolnostiach prípadu vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu o väzbe (o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, resp. o námietke zaujatosti), pretože vydaním uznesení okresného súdu zo 17., resp. z 21. mája 2021 a ich doručením bol postup okresného súdu zavŕšený. Proti uzneseniam okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť. Krajský súd ako nadriadený súd preskúmaval na základe podaných sťažností nielen rozhodnutia okresného súdu, ale aj konanie, t. j. postup okresného súdu, ktorý ich vydaniu predchádzal. Krajský súd rozhodol uzneseniami č. k. 23 Tos 60/2021 a č. k. 23 Tos 64/2021 z 2. júna 2021, ktoré podľa zistenia ústavného súdu doručil sťažovateľovi a jeho obhajcovi 9. júna 2021.

15. Ústavný súd v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy v konaní podľa tohto článku poskytuje ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej

ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

16. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

17. Sťažovateľ proti rozhodnutiam okresného súdu (a v zmysle konceptu uvedeného v bode 14 aj proti jeho postupu) využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku, v ktorom mohol namietať nedostatky postupu okresného súdu a o ktorom krajský súd rozhodol. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, resp. o námietke zaujatosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

18. Vo vzťahu k naznačovaným nedostatkom v postupe okresného súdu vo veci samej (o obžalobe), v ktorom sa mali vyskytnúť neprimerané prietahy, ústavný súd uvádza, že v ústavnej sťažnosti absentuje riadna a dostatočná argumentácia sťažovateľa (konkrétne právne a skutkové dôvody). Sťažovateľ v petite ani neoznačil konkrétne právo, ktoré pokrýva uvedenú námietku (právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.). Ústavný súd aj v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal. Ak by podľa sťažovateľa okresný súd, prípadne krajský súd nepostupovali vo veci samej v súlade s požiadavkami práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, toto rozhodnutie mu nebráni v budúcnosti sa obrátiť na ústavný súd s riadne odôvodnenou ústavnou sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu